

Sygn. akt VII U 1175/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 lipca 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: st. sekr. sąd. Maria Nalewczyńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 02 lipca 2020 r. w Warszawie

sprawy F. Lay (...) Sp. z o.o. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wysokość podstawy wymiaru składek

z udziałem A. G. (1), A. W., Ł. M., J. M., T. B., M. G.

na skutek odwołań F. Lay (...) Sp. z o.o. w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.:

z dnia 12 marca 2019 r. znak: (...)

z dnia 12 marca 2019 r. znak:(...)

z dnia 12 marca 2019 r. znak: (...)

z dnia 12 marca 2019 r. znak: (...)

z dnia 12 marca 2019 r. znak: (...)

z dnia 12 marca 2019 r. znak: (...)

- oddała odwołania.

UZASADNIENIE

W dniu 18 kwietnia 2019 r. **F. Lay (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialności z siedzibą w W.** (dalej również jako „F. Lay (...) lub Spółka), zastępowana przez radcę prawnego, złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 12 marca 2019 r.

nr (...), dotyczącej A. G. (1). Spółka zaskarżyła ww. decyzję w całości i wniosła o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że do podstawy wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (Spółce) w spornym okresie nie wlicza się świadczeń wypłaconych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z tytułu Świąt Bożego Narodzenia w grudniu 2015 r., grudniu 2016 r. oraz grudniu 2017 r., a konsekwencji podstawa wymiaru składek została zadeklarowana przez płatnika składek w

prawidłowej wysokości. Ponadto odwołująca wniosła o zasądzenie od organu na jej rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego, a także o dopuszczenie dowodów wskazanych w odwołaniu.

W uzasadnieniu odwołania pełnomocnik Spółki wskazał, że na podstawie skarżonej decyzji organ rentowy zaliczył świadczenia z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych otrzymane przez zainteresowanego A. G. (1) z okazji Bożego Narodzenia, wypłacone w miesiącach grudzień 2015, 2016 i 2017 roku, do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, wypadkowe i zdrowotne z tytułu zatrudnienia. Prezentując stan faktyczny sprawy pełnomocnik Spółki wyjaśnił, że świadczenia pieniężne były przyznawane uprawnionym w związku ze zwiększonymi wydatkami w okresach świątecznych, a zgodnie

z decyzją Komisji Socjalnej ustalono, że „świąteczna” pomoc będzie różnicowana według kryterium poziomu uzyskiwanego przez pracownika wynagrodzenia oraz faktu przebywania na urloпах wychowawczych. Świadczenia były otrzymywane w przypadku pracowników F. oraz poziomu od 1 do 7; pracownicy powyżej poziomu 7 nie otrzymywali świadczeń „świątecznych”. Taki podział był akceptowany przez pracowników, a z uwagi na ich niewielką wysokość oraz cel, jakim była pomoc w okresie przedświątecznym i integracja załogi, pracownicy nie składali szczegółowych informacji dotyczących ich sytuacji rodzinnej, materialnej i życiowej. Sytuacja ta była natomiast znana członkom Komisji Socjalnej

i stanowiła jedną z podstaw podjętej decyzji o sposobie rozdysponowania świadczeń.

W ocenie odwołującej się spółki organ rentowy nie jest uprawniony do oceny przyjętych kryteriów socjalnych. Przepisy z zakresu świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie są przepisami z zakresu ubezpieczeń społecznych, a świadczenia

z tego funduszu nie są świadczeniami ubezpieczeniowymi. W związku z tym nie są objęte kompetencjami, o których mowa w art. 83 ust. 1 pkt 4 i 5 oraz art. 86 ust. 2 pkt 3 ustawy systemowej. Przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego podlegają ściślejszej wykładni. Zakres dopuszczalnej kontroli dokonywanej przez organ jest ograniczony do tych kryteriów, które są wskazane w przepisach stosowanych przez ten organ i dają się obiektywnie zweryfikować, bez rozszerzania własnych uprawnień organu i subiektywnego ustalania treści poszczególnych klauzul generalnych. Znajduje to również uzasadnienie

w brzmieniu § 2 ust 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia

18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek

na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Wykładnia językowa tego rozporządzenia nie budzi wątpliwości, że wolą ustawodawcy było wyłączenie z podstawy wymiaru składek pewnej kategorii przychodów pracowników z uwagi na ich finansowania. Skoro zatem świadczenia świąteczne były finansowane z ZFŚS, brak jest podstaw dla kwestionowania ich wyłączenia

z podstawy wymiaru składek. Ponadto, odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, pełnomocnik Spółki zakwestionował również – jako nieuprawnione – stwierdzenie przez organ rentowy, że świadczenia świąteczne były przez odwołującą się wypłacane bez zachowania kryteriów socjalnych. Odwołująca się różnicowała wysokość świadczeń opierając się przede wszystkim na kryterium wysokości wynagrodzenia. Brak przy tym podstaw

do racjonalnego wartościowania które kryterium jest lepsze czy też bardziej uprawnione

do stosowania, a w konsekwencji nie można stanowczo stwierdzić, że jedynym kryterium jest dochód całej rodziny czy też wielodzietność. Skoro zasady i warunki korzystania z usług

i świadczeń socjalnych pracodawca określa wspólnie z przedstawicielstwem pracowniczym, to oznacza to, że zastosowane kryteria powinny odnosić się do rodzaju świadczenia. Nie ulega zatem wątpliwości, że kryteria, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych mają charakter konkurencyjny.

W przypadku pomocy na cele mieszkaniowe znaczenie ma przede wszystkim ocena „całościowej” sytuacji majątkowej danej osoby, zaś w przypadku świadczeń „świątecznych”, ich celem jest pokrycie zwiększonych potrzeb każdej z rodzin z uwagi na wydatki świąteczne. Dodatkowo, odwołanie się do kryterium wynagrodzenia jest usprawiedliwione społecznie, gdyż służy budowaniu wspólnoty zakładowej, natomiast znaczące zróżnicowanie świadczeń byłoby przeciwnie skuteczne. Nie można również pominąć tego, że część z osób zrezygnowałaby z tej formy pomocy, jeśli byłaby uzależniona od konieczności przedstawienia szczegółowych informacji o sytuacji materialnej, rodzinnej i życiowej (odwołanie k. 3-5 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie złożonym w dniu 15 maja 2019 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.**, zastępowany przez radcę prawnego, wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od Spółki na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych.

Uzasadniając stanowisko organu rentowego w sprawie zastępujący organ pełnomocnik odniósł się do argumentacji odwołującej się spółki, wskazując, że aby ZUS mógł dokonać prawidłowej oceny, czy określony przychód pracownika jest wyłączony z podstawy wymiaru składek jako wyjątek od zasady uregulowany w § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia (...) z dnia 18 grudnia 1998 r., powinien zbadać, czy świadczenie zostało sfinansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a więc z zasadami uregulowanymi w ustawie o zakładowym funduszu świadczeń socjalnym, w tym z treścią art. 8 ust. 1 tej ustawy. W konsekwencji organ rentowy może badać, czy świadczenie przyznane ze środków ZFŚS zostało uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Kryterium socjalne, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ww. ustawy, wyrażnie wiąże zasadę korzystania z ulgowych usług i świadczeń z sytuacją życiową, rodzinną i materialną osób uprawnionych. Zasada ta została również powtórzona w Regulaminie ZFŚS funkcjonującym u odwołującej Spółki. Poszczególne świadczenia mogą być przyznawane wszystkim osobom według różnych kryteriów, tyle że o niezliczeniu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne decyduje charakter tych świadczeń wyrażający się właśnie zróżnicowaniem w zależności od sytuacji majątkowej, rodzinnej i finansowej.

Z dokonanych przez organ rentowy ustaleń wynika, że pomoc dla pracowników przyznana w okresie przedświadczeniowym została uzależniona jedynie od poziomu uzyskiwanych przez nich wynagrodzeń u pracodawcy, ustalonego na podstawie poziomu zaszerogowania.

Jedynym kryterium decydującym o wysokości przyznanych świadczeń w Spółce było zatem kryterium dochodu wynagrodzenia pracownika, co oznacza, że świadczenia te były wypłacane z pominięciem badania sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników. Ponadto, zdaniem organu rentowego, dane, którymi dysponowała funkcjonująca u płatnika Komisja Socjalna, były niewystarczające do dokonania sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników. W tym stanie rzeczy organ rentowy stwierdził, że płatnik przyznając sporne świadczenie nie zachował wymogu, o jakim mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. W konsekwencji świadczenia te nie mogą one być zakwalifikowane jako prawidłowo przyznane świadczenia z ZFŚS 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia (...) z dnia 18 grudnia 1998 r., wobec czego ich wartość powinna zostać zaliczona do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne na zasadach ogólnych (odpowiedź na odwołanie k. 7-9v. a.s.).

W dniu 18 kwietnia 2019 r. **F. Lay (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.** złożyła również odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych:

- z dnia 12 marca 2019 r. nr (...) dotyczącej A. W. (akt sprawy VII U 1528/19),
- z dnia 12 marca 2019 r. nr (...)//2019 dotyczącej Ł. M. (akt sprawy VII U 1190/19),
- z dnia 12 marca 2019 r. nr (...) dotyczącej J. M. (akta sprawy VII U 1197/19),
- z dnia 12 marca 2019 r. nr (...) dotyczącej T. B. (akta sprawy VII U 1583/19),
- z dnia 12 marca 2019 r. nr (...) dotyczącej M. G. (akta sprawy VII U 1178/19).

Odwołująca się spółka zaskarżyła powyższe decyzje w całości i wniosła o ich zmianę, podnosząc tożsame wnioski, twierdzenia i argumentację, jak w przypadku odwołania od decyzji ZUS z 12 marca 2019 r. dotyczącej A. G. (1) (akt spraw: VII U 1175/19, VII U 1528/19, VII U 1190/19, VII U 1197/19, VII U 1583/19, VII U 1178/19).

Na powyższe **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** złożył

w dniu 16 maja 2019 r. odpowiedzi na odwołanie, wnosząc o ich oddalenie oraz podnosząc tożsame wnioski, argumentację i twierdzenia, jak w przypadku odwołania od decyzji ZUS z 12 marca 2019 r. dotyczącej M. K. (akt spraw: VII U 2031/19, VII U 2036/19, VII U 2032/19, VII U 2045/19).

Sprawy o sygn. akt: VII U 1528/19, VII U 1190/19, VII U 1197/19, VII U 1583/19, VII U 1178/19) zostały połączone do łącznego rozpoznania, rozstrzygnięcia i dalszego prowadzenia pod sygn. akt VII U 1175/19 (akt spraw: VII U 1528/19, VII U 1190/19, VII U 1197/19, VII U 1583/19, VII U 1178/19).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

F. Lay Sp. z o.o. należy do grupy (...) (fakt bezsporny). Spółka prowadzi działalność socjalną wspólnie z (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. W skład Komisji Socjalnej wchodzi reprezentanci F. Lay (...) sp. z o.o., (...) sp. z o.o. oraz F. Lay (...) Oddział II Biuro Główne, po dwie osoby z każdego z wymienionych wyżej podmiotów (zeznania świadków M. C., S. K., A. K. – protokół rozprawy z 27.02.2020 r., sygn. akt VII U 1860/19 k. 35-39 a.s.; protokoły ze spotkania Komisji Socjalnej z 19.11.2015 r. k. 89-91 a.k., z 01.12.2016 r. k. 85-86 a.k., z 22.11.2017 r. k. 82-83 a.k. – płyta CD k. 79 a.s. sygn. akt VII U 1321/19).

Od 20 listopada 2015 r. we F. Lay (...) Sp. z o.o. Oddział w W. obowiązuje Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Zgodnie

z postanowieniami Regulaminu środki z Funduszu mogą być przeznaczane m. in. na pomoc rzeczową okolicznościową/święteczną dla pracowników oraz emerytów i rencistów (rozdział II pkt. 1 ppkt. 1.6). Zasady i warunki przyznawania świadczeń socjalnych są określone

w rozdziale IV Regulaminu. Zgodnie z tymi zasadami, działalność socjalna Spółki prowadzona jest na podstawie zatwierdzonego planu rocznego w uzgodnieniu

z pracownikami wybranymi do reprezentowania pracowników Oddziału (pkt 1).

Osoby wybrane do reprezentowania pracowników wchodzi w skład Komisji Socjalnej. Komisja Socjalna składa się z 2 osób, chyba, że pracownicy wybiorą tylko jednego przedstawiciela. W przypadku prowadzenia wspólnej działalności socjalnej z innym pracodawcą członkowie Komisji Socjalnej wchodzi w skład wspólnej Komisji Socjalnej

(ust. IV pkt 6). Przyznanie i wysokość świadczeń socjalnych dla osób uprawnionych uzależnia się od ich sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Osoba ubiegająca się

o jakiegokolwiek świadczenie może być wezwana do udokumentowania swojej sytuacji życiowej, materialnej lub mieszkaniowej (pkt 2 i 2.1). Wysokość świadczeń socjalnych uzależnia się w zależności od posiadanych środków (pkt 3). Uprawnieni do korzystania

z Funduszu przygotowują wniosek o przyznanie im określonego świadczenia skierowany

do Komisji Funduszu Świadczeń Socjalnych Oddziału i przesyłają go do D. Personalnego (pkt 4). Komisja Socjalna dokonuje kwalifikacji wniosków, o których mowa w pkt 4 oraz składa rekomendacje w sprawie przyznania świadczenia (pkt 7) (Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych k. 73-79 a.k. – płyta CD k. 79 a.s. sygn. akt VII U 1321/19).

W praktyce funkcjonująca w Spółce procedura przyznawania świadczeń świętecznych była wdrażana automatycznie przed okresem świętecznym. W listopadzie lub grudniu każdego roku zwoływano spotkanie Komisji Socjalnej, na którym podejmowano decyzje

o przyznaniu świadczeń świętecznych oraz rozpatrywano inne wnioski. W celu uzyskania świadczenia świętecznego pracownicy nie musieli składać żadnych wniosków. Podejmując decyzję o przyznaniu świadczenia danemu pracownikowi Komisja Socjalna nie zapoznawała się z jego aktami osobowymi, nie brała również pod uwagę stażu pracy pracowników ani stanu rodzinnego, nie sprawdzała liczby ich dzieci ani też tego, czy małżonkowie pracowników są zatrudnieni. Komisja Socjalna opierała się jedynie na informacji wysokości wynagrodzenia pracowników. Obowiązujący w Spółce system wynagrodzeń przewiduje stawki zaszeregowania, określane jako „levele”. Poziom stawki zaszeregowania (levelu) wynika z obowiązującego w Spółce regulaminu płacowego i jest zależny od zajmowanego przez pracownika stanowiska. W każdym levelu są określone widełki wynagrodzeń. Łącznie jest 11 leveli podstawowych – od 1 do 11, gdzie 1 oznacza najniższą stawkę zaszeregowania – a także levele dyrektorskie.

Po każdym posiedzeniu Komisji podpisywano protokół i w nim wpisywano jakie środki są przyznane dla pracowników. Następnie Spółka wypłacała pracownikom świadczenia świąteczne ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Osoby ze stawką zaszeregowania powyżej 7 levelu oraz z leveliem dyrektorskim nie otrzymywały świadczeń świątecznych (zeznania świadków M. C., S. K., A. K. – protokół rozprawy z 27.02.2020 r., sygn. akt VII U 1860/19 k. 36-39 a.s.; lista wypłat z ZFŚS k. 92-213 a.k. – płyta CD k. 79 a.s. sygn. akt VII U 1321/19).

Na przełomie lat 2015-2017 spotkania Komisji Socjalne, na których podejmowano decyzje o przyznaniu świadczeń świątecznych, odbyły się kolejno w dniu 19 listopada 2015 r., w dniu 1 grudnia 2016 r. oraz w dniu 22 listopada 2017 r. Na każdym z tych spotkań Komisja Socjalna podejmowała decyzje o udzielaniu pracownikom pomocy rzeczowej z uwagi na zwiększone wydatki w rodzinach pracowników w okresie przedświątecznym w postaci przelewu bankowego na konta pracowników. Corocznie ustalano, że pomoc będzie zróżnicowana i uzależniona od poziomu uzyskiwanych przez pracowników wynagrodzeń

u pracodawcy, ustalonego na poziomie zaszeregowania wg. następujących zasad:

- pracownicy F. oraz levele do 5 włącznie – 350 zł,
- pracownicy na levelach 6-7 – 300 zł,
- pracownicy na urloпах wychowawczych – 150 zł,
- emeryci i renciści otrzymają bony S. – 150 zł.

Do pomocy świątecznej byli uprawnieni pracownicy pozostający w zatrudnieniu na dzień 1 grudnia odpowiednio 2015, 2016 i 2017 roku (protokoły ze spotkania Komisji Socjalnej z 19.11.2015 r. k. 89-91 a.k., z 01.12.2016 r. k. 85-86 a.k., z 22.11.2017 r. k. 82-83 a.k. – płyta CD k. 79 a.s. sygn. akt VII U 1321/19).

Na przełomie lat 2015-2017 w Spółka zatrudniała zainteresowanych A. G. (1), A. W., Ł. M., J. M., T. B., M. G. (bezsporne). W miesiącach grudzień 2015 r., grudzień 2016 r. oraz grudzień 2017 r. każdy z wyżej wymienionych zainteresowanych otrzymał świadczenia świąteczne w wysokości po 350 zł (lista wypłat z ZFŚS k. 92-213 a.k. – płyta CD k. 79 a.s. sygn. akt VII U 1321/19).

Na przełomie sierpnia i listopada 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. F. Lay (...) kontrolę w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenie, zgłaszanie do ubezpieczeń, ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych i wypłacanie tych świadczeń oraz dokonywanie rozliczeń z tego tytułu, prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe oraz wystawianie zaświadczeń lub zgłaszanie danych do celów ubezpieczeniowych. W wyniku przeprowadzonej kontroli organ rentowy stwierdził m. in.,

że płatnik składek nie zadeklarował na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe kwot wypłaconych pracownikom z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w formie świadczenia pieniężnego za miesiące grudzień w latach 2015-2017 (zawiadomienie o zamiarze wszczęcia kontroli k. 5 a.k., protokół kontroli k. 269-451 a.k. – płyta CD k. 79 a.s. sygn. akt VII U 1321/19).

W dniu 26 listopada 2018 r. Spółka wniosła zastrzeżenia do protokołu z powyższej kontroli, wskazując, że organ rentowy nie uwzględnił, iż stawka świadczenia była zróżnicowana od poziomu uzyskiwanego przez pracownika wynagrodzenia oraz faktu przebywania na urloпах wychowawczych. Powyższe zastrzeżenia nie zostały uwzględnione przez organ rentowy (zastrzeżenia do protokołu kontroli k. 581-595 a.k., informacja o sposobie rozpatrzenia zastrzeżeń do protokołu kontroli k. 597 a.k. – płyta CD k. 79 a.s. sygn. akt VII U 1321/19).

Następnie, w dniu 12 marca 2019 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. wydał szereg decyzji w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek

na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne pracowników F. Lay (...) Sp. z o.o., dotyczących m. in.:

- A. G. (1) nr (...),
- A. W. nr (...),
- Ł. M. nr (...)//2019,
- J. M. nr (...),
- T. B. nr (...),
- M. G. nr (...).

Powyższymi decyzjami, na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c) i pkt 6, art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, organ rentowy zaliczył otrzymane przez ww. ubezpieczonych kwoty bonów świątecznych z lat 2015-2017 do ich podstawy wymiaru składek z tytułu zatrudnienia w F. Lay (...) Sp. z o.o. za miesiące grudzień 2015, 2016 i 2017 roku (decyzje ZUS ws. stwierdzenia wysokości podstawy wymiaru składek z 12.03.2019 r. – akta rentowe załączone do spraw VII U 1175/19, VII U 1528/19, VII U 1190/19, VII U 1197/19, VII U 1583/19, VII U 1178/19).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie wymienionych wyżej dowodów z dokumentów załączonych do akt sprawy (a.s.), akt kontroli planowej przeprowadzonej we F. Lay (...) przez ZUS(...) Oddział w W. (a.k.), oraz akt rentowych (a.r.). W zakresie, w jakim z wymienionych wyżej dowodów wynikały powyższe ustalenia, Sąd uznał te dowody za spójne i wiarygodne.

Zważyć należy, że w tutejszym Sądzie Okręgowym toczy się 1.344 spraw z odwołania F. Lay (...) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W., na mocy których organ rentowy ustalił podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe i zdrowotne pracowników odwołującej się spółki poprzez zaliczenie otrzymywanych przez pracowników kwot bonów świątecznych z lat 2015-2017 do ich podstawy wymiaru składek. Z uwagi na tożsamy charakter przedmiotu sporu w tych sprawach oraz w celu podejmowania działań zgodny z zachowaniem ekonomiki procesowej Sąd Okręgowy uznał za zasadne przeprowadzenie dowodów z dokumentów zgromadzonych w innych sprawach w trybie art. 244 § 1 k.p.c.. W szczególności Sąd Okręgowy oparł się na dowodzie z dokumentu w postaci protokołu rozprawy z 27 lutego 2020 r. w sprawie o sygn. akt VII U 1860/19, w trakcie których przeprowadzono dowody ze świadków M. C., S. K. oraz A. G. (2). O przeprowadzenie tego dowodu wnosili również pełnomocnik odwołującej się Spółki (k. 41 a.s.). Dodatkowo Sąd poczynił ustalenia w oparciu o akta kontroli przeprowadzonej przez organ rentowy, udostępnionych tutejszemu Sądowi w formie cyfrowej w postaci skanów akt i załączonych do tożsamej podmiotowo i przedmiotowo sprawy o sygn. akt VII U 1321/19. Tak zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd Okręgowy uznał w całości za wiarygodny. Dowody z dokumentów oraz protokołów przesłuchania świadków, którzy byli członkami Komisji Socjalnej działającej w ramach odwołującej się Spółki, były treściowo skorelowane i wzajemnie się uzupełniały. Wynikały z nich spójne informacje o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, w tym w szczególności specyfiki funkcjonującej w Spółce procedury przyznawania świadczeń świątecznych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych, kryteriów przydziału tych świadczeń oraz ich wysokości. Powyższe dowody nie były kwestionowane przez strony postępowania, a Sąd nie miał zastrzeżeń co do ich wartości dowodowej.

Sąd miał przy tym na względzie, a ustalone w sprawie fakty były bezsporne, wobec czego zebrany w sprawie materiał dowodowy uznał za wystarczający do jej rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania były niezasadne.

Spór w niniejszej sprawie koncentrował się na ocenie prawnej świadczeń świątecznych wypłacanych przez odwołującą się F. Lay (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

na rzecz zainteresowanych – pracowników Spółki – w miesiącach grudzień 2015, 2016 i 2017 roku. Zgodnie ze stanowiskiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. przedmiotowe świadczenia były przyznawane pracownikom z pominięciem kryterium socjalnego, a zatem nie stanowiły świadczeń z funduszu zakładowych świadczeń socjalnych

i w konsekwencji winny zostać uwzględnione przy ustalaniu wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, zdrowotne, chorobowe i wypadkowe. Odwołując się od skarżonych decyzji Spółka zakwestionowała nie tylko posiadanie przez organ rentowy kompetencji do dokonania powyższej oceny, lecz również samą jej merytoryczność, wskazując, że świadczenia świąteczne w latach 2015-2017 były przyznawane i wypłacane z uwzględnieniem zróżnicowanych kryteriów, a przez to spełniały warunki pozwalające uznać je za świadczenia socjalne w myśl ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Odwołująca nie kwestionowała przy tym wysokości ustalonych skarżonymi decyzjami podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia zainteresowanych. Tym samym istota sporu sprowadzała się zatem do ustalenia,

czy świadczenia wypłacane przez Spółkę stanowiły świadczenia socjalne w rozumieniu ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, czy też – zgodnie ze stanowiskiem organu rentowego – nie spełniały określonych w tej ustawie warunków i tym samym winny zostać uwzględnione do podstawy wymiaru składek na ww. ubezpieczenia.

Na wstępie wskazać należy, że niewątpliwie do podstawy wymiaru składek

na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe (art. 18 ust. 1 w zw.

z art. 20a w zw. z art. 4 pkt 9-10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych) oraz ubezpieczenia zdrowotne (art. 81 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych) wlicza się przychód. Za przychody ze stosunku pracy, zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1387),

uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze, bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń.

Niektóre przychody są przy tym zwolnione z podstawy wymiaru składek. Enumeratywny katalog przychodów, które nie stanowią podstawy wymiaru składek, zawiera rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne

i rentowe (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1949). Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 pkt 19

ww. rozporządzenia, podstawy wymiaru składek nie stanowią świadczenia finansowane

ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Literalne brzmienie tego przepisu wskazuje nie tylko na źródło finansowania wymienionych świadczeń (fundusz świadczeń socjalnych), lecz odnosi się również do zasad ich wypłacania, skoro są to świadczenia wypłacane pracownikom „w ramach” zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Ramy te zakreślają przepisy ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych oraz regulaminy ustanawiające zasady i warunki korzystania z usług

i świadczeń finansowanych z funduszu oraz zasady przeznaczania środków funduszu

na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej (zob. wyrok Sądu Najwyższego

z 20 czerwca 2012 r., I UK 140/12).

Zasady tworzenia przez pracodawców Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych oraz gospodarowania środkami tego funduszu określa ustawa z dnia 4 marca 1994 r.

o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1352 – dalej jako „ustawa o z.f.ś.s.”). Zgodnie z art. 2 pkt. 1 ww. ustawy, działalnością socjalną są usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej-rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową. Stosownie zaś do art. 8 ust. 1 powołanej ustawy przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.

W orzecznictwie wskazuje się, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych nie jest przeznaczony wyłącznie dla pracowników pozostających w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej. Krąg podmiotów uprawnionych jest szerszy niż ogół osób zatrudnionych, gdyż obejmuje także emerytów, rencistów i inne osoby, które określa pracodawca. Poszczególne świadczenia przyznawane mogą być tym wszystkim osobom według różnych kryteriów, tyle że o niezaliczeniu do podstawy wymiaru składek

na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne decyduje socjalny charakter tych świadczeń wyrażający się zróżnicowaniem ich wartości w zależności od sytuacji majątkowej, rodzinnej i finansowej (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 września

2016 r., III AUa 475/15). Zależność pomiędzy dwoma wymienionymi przepisami można ustawy o z.f.ś.s. określić jako relację, według której działalność socjalna określona

w przepisie art. 2 pkt 1 ustawy określa cel, na jaki można wydatkować środki funduszu,

zaś art. 8 ust. 1 ustawy kształtuje kryteria wydatkowania tych środków. Jest to relacja przedmiotowo-podmiotowa.

Oba czynniki określają kierunek wydatkowania środków,

przy czym „działalność socjalna” wskazuje na dopuszczalne formy usług i pomocy,

zaś kryteria socjalne precyzują podmiotowo, kto jest do nich uprawniony. W tym kontekście cel określony w § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia (...) z 18 grudnia 2014 r. odnosi się przede wszystkim do uznanych przez ustawodawcę obszarów, w jakich ma być realizowany.

Przepis ten, odwołując się do pojęcia „celu socjalnego”, nie może być interpretowany

w całkowitym oderwaniu od indywidualnych warunków przeznaczania środków, gdyż taka wykładnia jest nie do przyjęcia w świetle przepisów ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, które w odniesieniu do świadczeń ulgowych kształtują zasadę indywidualnych warunków rozdysponowywania środków w oparciu o kryteria podmiotowe. Separacja celu socjalnego od kryteriów podmiotowych prowadzić by mogła właśnie

do całkowitej dowolności i uznaniowości w dysponowaniu środkami funduszu, a co za tym idzie do wypłat, stanowiących ukryte przychody pracowników, które nie powinny się uchylać od danin publicznych (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 17 października 2017 r., III AUa 1406/16).

W konsekwencji powyższego w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, zgodnie

z którym z podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne wyłączone są jedynie świadczenia przyznawane z zachowaniem kryterium socjalnego. Zróżnicowanie świadczeń musi odzwierciedlać rzeczywistą sytuację życiową uprawnionego pracownika, a o ich socjalnym charakterze nie świadczy wysokość, lecz kryteria przyznawania (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2002 r., I PKN 267/01; z dnia 20 sierpnia 2001 r., I PKN 579/00; z dnia 16 sierpnia 2005 r., I PK 12/05; z dnia 6 lutego 2008 r., II PK 156/07;

z dnia 16 września 2009 r., I UK 121/09; z dnia 10 września 2013 r., I UK 74/13,

z dnia 8 stycznia 2014 r., I UK 202/13). Tym samym zakwalifikowanie danego świadczenia przyznawanego w ramach funduszu świadczeń socjalnych, jako mieszczącego się

w ustawowej definicji działalności socjalnej zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy o z.f.ś.s.,

nie oznacza automatycznie, że wypłacone świadczenie realizuje cele socjalne.

O tym, czy świadczenia wypłacane z funduszu świadczeń socjalnych te cele realizują, decyduje treść wspomnianego wyżej art. 8 ust. 1 ustawy o ustawy z.f.ś.s. Pracodawca nie może zatem ustalić zasad i warunków korzystania z usług i świadczeń finansowanych

z funduszu według dowolnie wybranych przez siebie kryteriów, z pominięciem zasady wyrażonej w art. 8 ust. 1 ustawy o z.f.ś.s., zgodnie z którą przyznawanie tych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z funduszu zostało uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu. Swoboda regulacji w regulaminie zasad przyznawania indywidualnych świadczeń jest zatem ograniczona ustanowioną przez ustawodawcę zasadą ogólną, zgodnie z którą przyznawanie tych świadczeń ma być uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 16 września 2009 r., I UK 121/09; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 18 czerwca 2019 r., III AUa 467/18). Innymi słowy o tym, czy dane świadczenie wypłacone z funduszu świadczeń socjalnych spełnia kryterium socjalne nie decyduje wyłącznie to, czy jest ono finansowane ze środków funduszu oraz jego cel (pomoc pracownikom), ale także to, czy jego przyznanie zostało ono uzależnione od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej.

Przed przejściem do dalszych rozważań należy jednak odnieść się do argumentacji odwołującej się Spółki, zgodnie z którą organ rentowy nie jest uprawniony do zasadności przyjętych kryteriów socjalnych. Argumentacja ta jest osadzona w poglądzie Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z 16 lutego 2015 r. w sprawie II UK 37/15, zgodnie z którego tezą Zakład Ubezpieczeń Społecznych może weryfikować wyłącznie czy świadczenie z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych było finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne, w szczególności, czy było przewidziane w regulaminie i nie było dodatkowym świadczeniem pracodawcy. Powyższy pogląd jest konsekwencją przyjęcia, że o ile w zakresie kompetencji organu rentowego mieści się stosowanie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz rozporządzenia (...) z dnia 18 grudnia 1998 r., zwłaszcza w odniesieniu do wymierzania i pobierania składek, o tyle przepisy dotyczące świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych nie są przepisami z zakresu ubezpieczeń społecznych – podobnie jak świadczenia z tego funduszu nie są świadczeniami ubezpieczeniowymi. Tym samym świadczenia te nie są objęte kompetencjami organu rentowego, o których mowa w art. 83 ust. 1 pkt 4 i 5 oraz art. 86 ust. 2 pkt 3 u.s.u.s.

Rozważania dokonane przez Sąd Najwyższy na tle uzasadnienia powyższego orzeczenia nie wyczerpują jednak złożonej problematyki związanej z dozwolonym zakresem działania organu rentowego w kwestii weryfikacji świadczeń wypłacanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Odnosząc się do powyższego Sąd Okręgowy zważył, że prezentowany wyżej pogląd nie oznacza całkowitego pozbawienia organu rentowego możliwości weryfikacji, czy konkretne świadczenie wypłacane przez pracodawcę stanowi świadczenie określone w ustawie o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma wprawdzie kompetencję do weryfikacji, czy świadczenie było finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach tego funduszu tj. w szczególności czy było przewidziane w regulaminie i nie było dodatkowym świadczeniem pracodawcy. Jednakże ma też uprawnienie do sprawdzenia, czy środki z funduszu, sprzecznie z przepisami prawa nie stanowią dodatkowego źródła dofinansowania pracownika z uwagi na wykonywanie zadań pracowniczych czy ze względu na dodatek do niskiego wynagrodzenia za pracę. Organ rentowy jest zatem uprawniony do weryfikowania, czy dokonana wypłata w istocie nie stanowi odpłatności za pracę, a zatem czy nie spełnia funkcji wynagrodzenia. Przyjmując słuszność stanowiska, że organ rentowy nie ma kompetencji do weryfikacji kryteriów socjalnych przyjętych przez płatnika odnośnie wypłat z funduszu świadczeń socjalnych, to nie sposób uznać, że pozbawiony jest możliwości oceny, czy wypłacone pracownikom świadczenia nie stanowią ukrytej formy przychodu. Sąd ubezpieczeń społecznych w postępowaniu odwoławczym uprawniony jest do takiej oceny we wszystkich prawnych aspektach (zob. wyroki Sądu Apelacyjnego w Łodzi:

z dnia 17 października 2017 r., III AUa 1406/16; z dnia 13 kwietnia 2017 r., VIII U 984/16). W tym kontekście – na co zwrócono uwagę również w powołanym wyżej orzeczeniu – organ rentowy jest zobowiązany wykazać niezgodność wypłat z ustawą i rozporządzeniem, przy czym regulamin zakładowy funduszu powinien być zgodny z tymi aktami prawnymi (por. również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 r., I PK 183/11). Taki zakres kontroli jest niezbędny do ujawnienia nadużyć w

wyłączeniu z podstawy wymiaru składki wypłat z funduszu i wyjaśnienia, czy sporne świadczenia wypłacone były ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych i jako takie nie podlegały składce na ubezpieczenia.

Nie ma również wątpliwości, że sprawy dotyczące wysokości podstawy wymiaru składek, ustalonej w następstwie dokonanej przez ZUS weryfikacji świadczeń wypłacanych przez pracodawców ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych nadal są przedmiotem rozpoznania przez sądy powszechne w kontekście wypracowanych przez orzecznictwo klauzul kryterium socjalnego wywodzonego z ustawy o z.f.ś.s., która ma wskazywać organowi rentowemu kiedy można ewentualnie dokonywać weryfikacji realizacji tych świadczeń. W ocenie Sądu Okręgowego nie można również pomijać pojawiających się głosów krytycznych wobec poglądu wyrażonego we wspomnianym wyżej wyroku Sądu Najwyższego z 18 lutego 2016 r. w sprawie II UK 37/15. Przykładowo, w wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 13 lutego 2018 r. sygn. akt VIII U 2118/16 wskazano,

że weryfikacja świadczeń – w zakresie określonych we wspomnianym orzeczeniu Sądu Najwyższego – może zostać przeprowadzona tylko w ten sposób, że organ rentowy dokonuje analizy, czy pracodawca, przyznając świadczenia z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, kierował się regułami ustanowionymi w regulaminie tego funduszu, którego

z kolei postanowienia muszą być zgodne z przepisami ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, a przede wszystkim z treścią art. 8 ust. 1 i 2 ustawy o z.f.ś.s.

Przyjęcie stanowiska przeciwnego prowadziłyby, że uprawnienia kontrolne pozwanego w zakresie prawidłowości ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w przypadku uzyskiwania przez pracowników świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, byłyby czysto iluzoryczne.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd Okręgowy stwierdził, że organ rentowy był uprawniony do przeprowadzenia kontroli odwołującej się spółki. Przeprowadzona przez organ rentowy na przełomie sierpnia i listopada 2018 r. kontrola płatnika składek dotyczyła m. in. prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład. Z akt kontroli nie wynika co prawda, aby jej celem była ocena zgodności funkcjonującego w Spółce regulaminu ustawą, a jedynie, czy środki wydatkowane z tego funduszu – w postaci spornych świadczeń świątecznych – są przeznaczane na cele socjalne czy na inne cele. W tym też zakresie organ rentowy ustalił, że o ile zgodnie z funkcjonującym w Spółce (...) Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przyznanie

i wysokość świadczeń socjalnych dla osób uprawnionych uzależnia się od ich sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej, o tyle w przypadku świadczeń świątecznych wypłaconych

z funduszu socjalnego w spornym okresie pracownicy nie składali wniosków o ich przyznanie ani też nie składali w tym zakresie oświadczeń o dochodach współmałżonka czy też średniego dochodu na członka rodziny. W praktyce jednak wypłata przedmiotowych świadczeń nastąpiła bez uprzedniej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników,

zaś ich wysokość była uzależniona od poziomu uzyskiwanego przez pracowników wynagrodzenia, ustalonego na poziomie zaszeregowania oraz faktu przebywania na urloпах wychowawczych. Ta zaś konstatacja prowadziła do uznania, że wypłaty świadczeń świątecznych w latach 2015-2017 odbyły się bez uprzedniej analizy sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników, a tym samym bez zachowania kryterium socjalnego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o z.f.ś.s.

Zdaniem Sądu taka ocena świadczeń świątecznych wypłacanych przez Spółkę nie wykraczała przy tym poza zakres weryfikacji, do jakiej organ rentowy był uprawniony. Nie może bowiem nie może dochodzić do sytuacji, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdzając w trakcie prowadzonej kontroli niezgodność wypłat świadczeń socjalną z ustawą o z.f.ś.s., byłby pozbawiony możliwości ich weryfikacji. Wskazać należy, że obowiązujący

w Spółce od 20 listopada 2015 r. Regulamin ZFŚS, w rozdziale IV pkt 2, określa zasady przyznawania i ustalania wysokości świadczeń socjalnych dla osób uprawnionych, przewidując jako kryterium sytuację życiową, rodzinną

i materialną pracowników. Tak ujęta zasada przyznania i ustalania wysokości świadczeń socjalnych stanowiła bezpośrednią transpozycję omówionej wyżej zasady ustawowej określonej w art. 8 ust. 1 ustawy o z.f.ś.s., statuującej obowiązek uwzględnienia kryterium socjalnego przy dysponowaniu świadczeń z funduszu socjalnych. Skoro w toku przeprowadzonej kontroli płatnika organ rentowy stwierdził brak cechy charakterystycznej świadczenia w postaci uzależnienia jego przyznania i ustalenia jego wysokości od kryterium socjalnego zgodnie z zasadą wynikającą z art. 8 ust. 1 ustawy o z.f.ś.s., to w konsekwencji miał możliwość dokonania weryfikacji w tym zakresie, a idąc dalej, stwierdzenia niezgodności przyznania przedmiotowych świadczeń z ww. ustawą. To zaś otwierało drogę do wydania skarżonych w niniejszym postępowaniu decyzji, na mocy których uwzględniono wypłacone zainteresowanym świadczenia świąteczne do ustalenia wysokości podstawy wymiaru składek za miesiące grudzień 2015, 2016 i 2017 roku.

Ostatecznie również Sąd Okręgowy zważył, że kwestionowaną przez Spółkę ocenę świadczeń świątecznych – jako niespełniających kryterium socjalnego w myśl art. 8 ustawy o z.f.ś.s. – należało podzielić. Okoliczność zwiększonych wydatków w okresie przedświątecznym (to jest, poprzedzającym okres Świąt Bożego Narodzenia, jak miał miejsce w przypadku niniejszej sprawy), niewątpliwie może stanowić pomoc rzeczową, która mieści się w definicji działalności socjalnej pracodawcy w art. 2 pkt 1 ustawy o z.f.ś.s. Przesłanką udzielenia takiej pomocy powinna być jednak każdorazowo indywidualna sytuacja pracownika. Święta Bożego Narodzenia są okresami zwiększonych wydatków, toteż świadczenia z nimi związane, jeśli zostały uwzględnione w regulaminie, stanowią pomoc rzeczową dla uprawnionych, jednakże tylko wówczas, gdy uwzględniają ich sytuację życiową, rodzinną i materialną, a tym samym realizują cel socjalny. Sam fakt, że zadowolenie pracowników ze sposobu rozdysponowania środków z funduszu na omawiane świadczenia nie może przesądzać o potraktowaniu ich jako wydatkowanych zgodnie z zasadami zawartymi w ustawie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 17 października 2017 r., III AUa 1406/16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 września 2016 r., III AUa 475/15). W przedmiotowej sprawie bezsporne było, że świadczenia z funduszu socjalnego w postaci świadczeń świątecznych w miesiącach grudzień 2015, 2016 i 2017 roku były przyznawane bez uprzedniego rozważania sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej pracowników. Przeprowadzone przez Sąd Okręgowy postępowanie dowodowe wykazało, że pracownicy nie składali żadnych oświadczeń dotyczących swojej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej. Takie oświadczenia nie były zresztą wymagane, na co wprost wskazywali przesłuchani w sprawie VII U 1860/19 świadkowie będący członkami funkcjonującej w Spółce Komisji Socjalnej. Świadczenie potwierdzili, że procedura przyznawania świadczeń świątecznych odbywała się wprost automatycznie – ze strony pracowników nie wymagano złożenia jakichkolwiek wniosków o przyznanie świadczenia (mimo, że Regulamin ZFŚS taką konieczność przewidywał) ani też jakichkolwiek informacji o dochodzie na członka rodziny. Członkowie Komisji Socjalnej Spółki nie analizowali również akt osobowych pracowników. Komisja Socjalna corocznie przyznawała świadczenia świąteczne powołując się na zwiększone wydatki w rodzinach pracowników w okresie przedświątecznym, uzależniając ich przyznanie jedynie według kryterium dochodu pracownika, ustalanego według przypisanej do jego stanowiska stawki zaszeregowania (zwyczajowo określanej w spółce jako „level”). Tożsame kryterium stosowano dla wysokości świadczenia świątecznego. Zasady przyznawania i ustalania świadczenia w spornych latach nie ulegały zmianie – w każdym roku przewidywano taką samą wysokość świadczenia w zależności od „levelu” pracownika. Co istotne, świadczenia świąteczne nie były przyznawane wszystkim pracownikom, bowiem osoby ze stawką zaszeregowania (level) powyżej 7 oraz z levelami dyrektorskimi nie w okresie przedświątecznym żadnych świadczeń. Pozostaje to w pewnej sprzeczności z przyjętym przez Komisję Socjalną celem świadczeń świątecznych, które jako pomoc rzeczowa, miały być wypłacane z uwagi na zwiększone wydatki w rodzinach pracowników w okresie przedświątecznym, która to okoliczność w zasadzie dotyczy wszystkich pracowników – w tym również osoby z wyższą stawką zaszeregowania.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy zważył, że faktycznie obowiązujące w Spółce zasady przydziału i ustalania wysokości świadczeń miały zatem charakter automatyczny, pozbawiony cech indywidualnej analizy sytuacji każdego pracownika i opierający się jedynie na wysokości wynagrodzenia, jakie pracownik otrzymywał z tytułu zatrudnienia w Spółce. Nie brano pod uwagę ich sytuacji życiowej i rodzinnej, lecz co najwyżej materialną, choć jedynie w ograniczonym zakresie. Zdaniem Sądu oparcie się w tym zakresie jedynie na kryterium dochodu ze stosunku pracy nie jest wystarczające, gdyż nie uwzględniało przychodów pracowników z innych źródeł, a przez to nie pozwalało na pełniejszy obraz sytuacji materialnej (rodzinnej, życiowej) pracowników. Zarobki osiągnięte w Spółce, w istocie szeregujące pracowników ze względu na zajmowane stanowisko, są tylko jednym z elementów ogólnej oceny ich sytuacji socjalnej. Właściwym odzwierciedleniem sytuacji majątkowej, rodzinnej i finansowej jest wysokość dochodu przypadającego na członka rodziny uprawnionego. Ta wartość uwzględnia liczbę pozostających na jego utrzymaniu osób, uzyskiwanie przez pracownika dochodów z innych źródeł, wysokość przychodów osiąganych przez pozostałych członków rodziny, a więc konkretną jego i jego rodziny sytuację życiową (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 24 czerwca 2016 r., III AUa 471/15).

W niniejszej sprawie odwołujący winien był dokonać analizy sytuacji życiowej, materialnej i osobistej każdego pracownika z osobna w oparciu o złożone przez nich na stosownych formularzach oświadczenia. Mimo faktu prowadzenia przez Spółkę działalności socjalnej wspólnie z innymi podmiotami wchodzącymi w skład tej samej grupy kapitałowej, co też – na co wskazywali w swoich zeznaniach świadkowie – wiązało się z koniecznością przeanalizowania sytuacji około 1.600 pracowników świadczących pracę na terenie całego kraju, zdaniem Sądu dopełnienie wspomnianego wyżej kryterium socjalnego nie musiało to się wiązać z podejmowaniem nadzwyczajnych działań ani ze strony pracodawcy, ani pracowników, jak również nie wymagało wygenerowania dodatkowych sił i środków. Wystarczające byłoby złożenie przez każdego pracownika oświadczenia o wysokości dochodu na jednego członka rodziny ze wskazaniem ile osób, w jakim wieku i z jakim dochodem składa się na rodzinę pracownika. Taka informacja ujmowałaby w istocie nie tylko dochody pracownika osiągnięte u odwołującego, ale także dochody pracownika osiągnięte poza zakładem pracy, a także dochody członków rodziny, pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z pracownikiem. Powyższe obrazuje zarówno sytuację osobistą, rodzinną jak i materialną zgodnie z wymogami przewidzianymi w ustawie (zob. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lutego 2008 r., II PK 156/07).

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy podzielił stanowisko organu rentowego co do tego, że przyznawanie przez Spółkę świadczeń świadczeń w latach 2015-2017 odbywało się bez uwzględnienia kryterium socjalnego. Wysokość wynagrodzenia uzyskiwanego przez pracowników z tytułu zatrudnienia w Spółce nie była natomiast informacją wystarczającą, nie odzwierciedlała bowiem w pełni faktycznej sytuacji zainteresowanych w aspekcie życiowym, rodzinnym i materialnym, a więc w kontekście kryteriów, o jakich mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o z.f.ś.s. W przypadku zaś, gdy pracownicy otrzymują świadczenia z ZFŚS w oparciu o inne kryteria niż socjalne, tj. w sprzeczności z art. 8 ust. 1 ustawy o z.f.ś.s., do świadczeń tych nie ma zastosowania § 2 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia (...) z 18 grudnia 1998 r. W tej sytuacji przychód osiągnięty przez pracowników szczegółowo określony w zaskarżonych decyzjach stanowi podstawę wymiaru składek w myśl art. 18 ust. 1 w zw. z art. 20a w zw. z art. 4 pkt 9-10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, wobec czego wszystkie zaskarżone decyzje organu rentowego były prawidłowe. Stąd też w ocenie Sądu organ rentowy w zaskarżonych decyzjach prawidłowo zatem uznał je za przychód podlegający uwzględnieniu w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Uwzględniając powyższe, Sąd Okręgowy oddalił odwołania od skarżonych decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. zgodnie z sentencją wyroku.